

Моці святого Володимира Великого в Гданську

Божественна Літургія в неділю **28 вересня** в конкатедрі Покрови Пресвятої Богородиці в Гданську вже глибоко записалася в історію нашої Церкви в Польщі, а одночасно й тисячолітню історію цілої УГКЦ, як день і свято події дійсно великого значення. Цього ж знаменного дня до храму (водночас і Санктуарію св. Володимира Великого) були покладені моці великого князя, державного мужа, святого, хрестителя Київської Русі.

Урочисту літургію, у якій взяли участь численні прибулі віряни гданської парафії, а також делегації від інших парафій, очолили

Вроцлавсько-Кошалінський Владика кир Володимир Роман Ющак ЧСВВ та Ольштинсько-Гданський Владика кир Аркадій Троханоський. Перед іконостасом храму владик хлібом (короваєм) і букетами квітів привітали, разом з парохом, о. митратом Йосифом Улицьким, делегації від усіх парафійан і релігійних організацій.

Доля мощей св. Володимира Великого, що покладені в гданській конкатедері Покрови Пресвятої Богородиці: *«Принесена сьогодні до цього храму частинка мощей св. Володимира має свою особливу історію.* (Продовження на 2 сторінці)

У номері читайте

- Моці святого Володимира Великого в Гданську
- Отець Марюш Дмитерко — четвертим правлячим єпископом УГКЦ в Польщі
- Отець Микола Денько (1905-1991)
- Филімон Курчаба — єпископ каталонської УГКЦ
- Празник Воздвиження Чесного Хреста у вроцлавському соборі
- Перемиський Владика Григорій Лакота
- Модест Сосенко — видатний галичанин
- Дмитро Бортнянський (1751–1825)
- «Ми приймаємо кожного, хто шукає»
- 1 листопада — день всіх святих
- Упокоївся о. Шимон Янковський ОСА

Отець Марюш Дмитерко

— четвертим правлячим єпископом УГКЦ в Польщі

Декретом від 29 серпня 2025 року Божого Блаженніший Святослав, Верховний Архієпископ Києво-Галицький Української Греко-Католицької Церкви проголосив іменування о. Маріуша Томи Дмитерка єпископом Української Греко-Католицької Церкви.

Декрет Блаженнішого Святослава передувала булла Папи Лева IV від 10 липня 2025 р., в якій, між іншими, записано: «...Щоб ефективніше

проголошувати це Царство Боже серед священників та вірних спільноти Вроцлавсько-Кошалінської, її (Продовження на 8 сторінці)

Собор Архистратига Михаїла

«Радійте тому, що імена ваші записані на небі».

Лк 10,19-21

Свято архистратига (8 листопада) Михаїла нагадує про існування невидимого світу і перших створінь – ангелів. Невидимий світ вказує на те, що, крім матеріальних, існують також духовні цінності.

Традиція Церкви навчає, що у певний момент історії світу у небі виникла боротьба між ангелами. Частина з них під проводом Люцифера відмовилася служити Богу. Архангел Михаїл з рештою ангелів вступив у боротьбу з Люцифером і виступив

на захист слави свого Творця зі словами: „Хто як Бог“. Цим він засвідчив, що Бог є для нього найбільшим добром - джерелом його життя.

Вшанування архангела Михаїла та інших безтілесних сил є для нас нагодою перевірити свою віру, а зокрема порядок цінностей. Ісус, навчаючи, сказав: „Шукайте перше Царство Боже та його справедливості, а все те вам докладеться” (Мт 6,33), „Яка користь людині здобути світ увесь і занепасти свою душу,

«Небесних воїнств архистратиги, молимо вас завжди ми, недостойні, щоб ви вашими молитвами огородили нас покровом крил духовної вашої слави, охороняючи нас, що усильно припадаємо і кличемо: Від бід ізбавте нас як чиновальники вишніх сил.»

(Тропар, глас 4)

що може людина дати взамін за власну душу” (Мк 8,36), „Хто погубить свою душу мене ради та Євангелія, той її спасе” (Мк 8,35).

(Закінчення на 5 сторінці)

Моці святого Володимира Великого в Гданську

(Продовження з 1 сторінки)

Київський князь Володимир упокоївся у 1015 р. і спочив у Десятинній Церкві в Києві, яку скоріше побудував, призначивши на її утримання десяту частину зі своїх приходів. Десятинна Церква була зруйнована у 1240 р., разом з цілим Києвом, під час монгольської навали. У XVII столітті, в руїнах церкви моці св. Володимира Великого віднайшов православний Митрополит Петро Могила та підтвердив їхню автентичність. Частину з цих моцей — долішню щоку — передав він до Москви. На жаль, про-

11 липня цього року, у Римі, єпископи — члени Постійного Синоду з Блаженнішим Святославом вирішили, щоби ці моці поділити на менші частинки та передати їх до почитання у Патріаршому Соборі Воскресіння Христового у Києві, у Патріаршому Соборі Святої Софії у Римі, у Єпархіяльному Соборі св. Володимира в Парижі та у Конкатедральному Соборі у Гданську. Звідси теж сьогоднішня подія та святкування в цьому храмі.

Про моці князя Володимира, хрестителя українського народу, під час

виключно як політика, державника. Асоціюємо його з Тризубом — сьогодні державним гербом України. Це все правда. Але деколи призабуємо, що він святий для православних, для греко-католиків і латинників (...). Святий Володимир справді був великим політиком, великим володарем, великим добродієм для бідних та для Церкви. Але міг це все осягнути тому, що справді перейнявся християнством, прийняв його щиро, не тільки формально. Жив ним нащодень, як Київський Князь та одночасно, як звичайний але правдивий християнин. Сучасні йому говорили, що він ще за дочасного життя заслужив собі в народі на сан святого».

Пам'ятник Володимиру Великому перед конкатедрою в Гданську.

тягом наступних століть Москва використовувала моці св. Володимира, як інструмент для поневолення і русифікації українського народу, а головню для викорінення українців з їхньої власної історії.

Однак, понад триста п'ятдесят років після віднайдення Володимирових моцей, бо у 2005 р., частинку з них наново привіз в Україну тодішній Предстоятель Української Православної Церкви Московського Патріархату Митрополит Володимир Сободан. Вони сьогодні у власності Православної Церкви України.

На початку цього року, 23 січня, в Києві відбулася історична подія — Митрополит Православної Церкви України Олександр Драбинко передав Главі УГКЦ, Блаженнішому Святославу, частину долішньої щелепи Святого Володимира, яку у 2005 році привіз в Україну Митрополит Володимир Сободан. Під час пленарного засідання, в п'ятницю

Внесення моцей Святого Володимира до храму.

Віряни гданської парафії Покрови Пресвятої Богородиці на святковій архиєрейській літургії.

проповіді сказав Вроцлавсько-Кошалінський єрарх, який ще зокрема підкреслив значення володаря Київської Русі та значення його діяльності для нащадків на протязі століть: «Сьогодні по-різному споглядаємо на св. Володимира. Найчастіше спостерігаємо його

Після богослужіння в храмі віряни процесійно, разом з владиками й своїми душпастирями подалися з релікварієм на майдан під пам'ятник св. Володимиру Великому, щоби освятити воду й відновити свої хрещальні приречення.

Молитва на сквері перед пам'ятником.

Чин освячення води.

Релікварій з мощами святого в храмі приміщений праворуч іконостасу.

Дякуючи Владиці Володимирі Ющаку, отцям, сестрам-монахиням, мирянам за присутність й спільну молитву Владика Аркадій Трохановський наголосив на значенні покладення мощей саме в Іданську й честі, що її удостоїлося це місце. Запросив відвідувати його якомога найчастіше й тим самим дякувати за ласки, що його отримував й отримує наш народ, вимолювати наступні, а, може передусім, життя у мирі і злагоді зі світом.

текст і світлини: бт

* * *

Знайдження мощей св. Володимира

(опис [авторства печерського монаха] подаємо за текстом із ІЗБОРНИКА: litopys.org.ua)

«З минулих літах життя мого, тобто від тисяча шістсот дев'яносто четвертого року аж до нині, Благодаттю Божою, перебуваючи в святій обителі [Печерській] любив читати різні святі книги і церковних істориків, і описів цікавих речей...

Таким чином прочитав я різні історії і написав [тут] те, що своїми очима бачив колись [і] читав колись. Доводилось мені читати і переписувати про знайдження чесної і святої глави святого Рівноапостольного великого князя Володимира, нареченого у святому хрещенні Василієм, і списав оповідь, яка має такий вигляд:

Сказання про знайдження чесної і святої глави святого і рівноапостольного великого князя Володимира, котрий просвітив святим Хрещенням, всю землю Російську, що знаходиться в Святій Великій Лаврі Києво-Печерській.

Сталося [те] в літо від Різдва Христового 1632 року, по вигнанні уже

Володимир Великий.

з Богоспасаемого граду Києва чужовірців-ляхів, посідав престол великої митрополії святої Софії в Києві преосвященний панотець кір Петро Могила, котрий одночасно управляв і архимандрією Святої Великої Лаври Печерської. Першого року архієрейства його одною з субот ходив він, згідно [свого] звичаю, на місці [де була] церква Пресвятої Богородиці Десятинна, в якій по давньому розоренні Батием, царем скіфським і запустінні ледве вбачалася церковна споруда, і читав він любимий акафіст Пресвятої Богородиці. Кінчивши восьмий ікос, знайшов глибоко в землі гроб мармуровий, який з великою

наполегливістю і трудом викопавши, і відкривши, знайшов у ньому чесну й святу голову, також і кістки святі. Ще й дошку срібну позолочену знайшов з написом на ній: «Покладене було в гробі цьому тіло святого рівноапостольного великого князя Володимира, нареченого в святому хрещенні Василієм; і разом [із ним] в одному гробі покладена цесарівна благовірна Анна, дружина його, грекиня, преосвященним митрополитом Київським Леон-

Десятинна церква.

тієм, котрий був третім митрополитом Київським по святому Михаїлі року від Різдва Христового тисяча п'ятнадцятого. Ту дошку поклав благовірний і великий князь Ярослав Володимировича (в літо від Різдва Христового того 1074)». Цей великий князь Ярослав заснував і збудував і створив, і прикрасив Велику Церкву Святої Софії під час княжіння свого в Києві.

Преосвященний митрополит Петро Могила, взявши, отже, з гроба чесну і святу главу, з великим благоговінням і любов'ю приложився [до неї], з честю відніс до церкви Святого архистратига Михаїла Золотоверхого, оскільки велика церква святої Софії по довгому розоренні, запустінні, ще ж від чужовірців ляхів великому занехаянні й ненависті бувши, ще не відремонтована (Закінчення на 5 сторінці)

Филимон Курчаба — єпископ катакомбної УГКЦ

26 жовтня 1995 р. — у Львові упокоївся Владика Филимон Курчаба, протоігумен Львівської віце-провінції ЧНІ, єпископ катакомбної УГКЦ, перший ректор відновленої у 1990 Львівської Духовної Семінарії.

Филимон Курчаба народився 21 грудня 1913 р. с. Желехів Великий на Львівщині (в майбутньому єпископ катакомбної УГКЦ). Після навчання у Малій семінарії оо. редemptористів у Львові (1926-1931) вступив в монастир ЧНІ, продовжив навчання у Бельгії в університетах Лювена (1932-1936) та Воплято (1936-1937), 28.08.1935 склав вічні обіти. У Лювені єпископом М. Чарнецьким 25.07.1937 хіротонізований на священника. З 1937 викладач Малої семінарії оо. редemptористів у Львові.

З приходом радянської влади, після арешту протоігумена о. В. Рудки (26.07.1950), обійняв провід над Львівською віце-провінцією і сповнював його до виходу УГКЦ з підпілля. В підпіллі організував новіціат та навчання студентів. Від 1961 до 1989 до Чину вступило 41 чоловік; на час виходу з підпілля в згромадженні перебувало 62 ченців — 3 єпископи, 38 священників, 6 братів, 6 студентів і 9 новиків. У 1950-1958 мешкав у рідному селі Великосілки та нелегально опікувався згромадженнями св. Йосафата в Буську та св. Йосифа у Львові, душпастирював у с.

Зимна Вода (Пустомитівського району Львівської області). 23.02.1985 Митрополит Володимир Стернюк хіротонізував на єпископа-помічника Львівської архієпархії.

У 1988-1989 активний учасник процесу легалізації УГКЦ, 1990-1991 перший ректор відновленої Львівської духовної семінарії. 21.05.1994 уділив дияконські свячення С. Шевчуку

— нинішньому предстоятелю УГКЦ. Помер у Львові 1995.

Останні роки життя єпископ провів в монастирі св. Альфонса на Голоску (Львів). Там і завершився його земний шлях 26 жовтня 1995 року. Останнє пристановище один з подвижників підпільної Церкви знайшов на Личаківському Цвинтарі. Проте, справа владика живе й надалі — як у спільноті, котру оберігав, так і у цілій Церкві, якій присвятив життя й за свободу якої боровся.

за матеріалами: www.synod.ugcc.ua

Травень 1989 року. Червоною площею у Москві йдуть у ризах єпископи та отці Української Греко-Католицької Церкви, що перебувала тоді під заборонаю.

Хо́да священників і владик УГКЦ на Червоній площі була «знаменням відродження нашої церкви й України». У травні 1989 року єпископи: Павло Василик, Софрон Дмитерко, Филимон Курчаба та отці Володимир Війтишин, Ігор Возьняк і Григорій Сімкайло приїхали у Москву, щоби зустрітисся з керівниками СРСР. Партійні лідери відмовили священникам у розмові.

120-а річниця від дня народження

Отець Микола Денько (1905-1991)

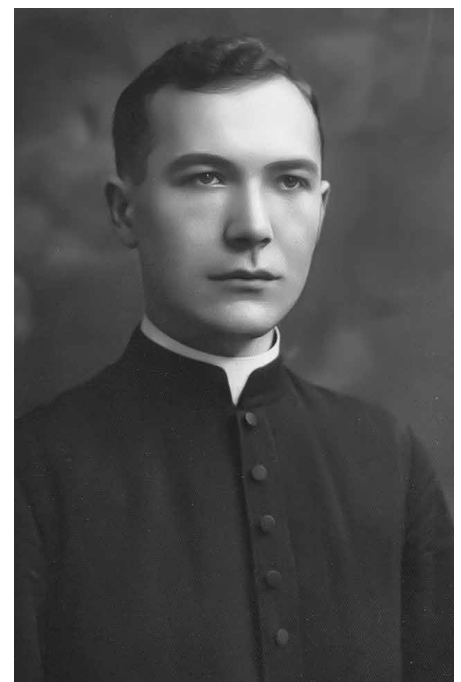
Микола Денько народився 29 листопада 1905 р. в с. Босько Сяноцького повіту в родині Івана та Розалії (з дому: Проць). Навчався у гімназії в Сяноці, а згодом у Папській колегії св. Йосафата (Рим). Священничі свячення отримав у м. Гроттаферрата (Італія) 18 жовтня 1931 р.

В роках 1932-1945 о. др Микола Денько працював духівником і викладачем церковнослов'янської мови, літургії, аскетички у Перемиській Духовній Семінарії.

Насильна депортація (після закінчення II світової війни) перемиських владик і деяких членів Капітули оминула о. М. Денька. Він тоді лікувався

в санаторії біля Кракова. Довідавшись про арешти й депортації єпископів Й. Коциловського та Г. Лакоти, він разом з о. С. Грабом і о. В. Голинським відвідав їх Еміненції Кардинала Сапегу та Примааса Гьонда, просячи про заступництво, але, на жаль, надармо.

Перебував на лікуванні у Свошовицях біля Кракова, жив у греко-католицькій плебанії у Кракові. До 1952 р. працював капеланом жіночих згромаджень Бенедиктинок та Самаритянок у Прушкові під Варшавою. Доїжджав допомагати в душпастирстві о. М. Ріпецькому в Хшанові. Співатор звітів до Конгрегації у справах Східних Церков про стан УГКЦ у Польщі.

о. Микола Денько. Фото 1922 р.

Собор Архистратига Михаїла

(Закінчення з 1 сторінки)

Цими словами Христос вказує на дві важливі цінності: людська душа і Бог.

З Євангелія знаємо, що основне завдання для християнина – це спасіння, досягнути Царство Небесне. Ми працюємо над своїм освяченням не лише для виконання обов'язку, щоб після смерті бути в небі, а не в пеклі, а передусім задля Бога. Цінність Божого Царства для нас полягає в тому, що в його центрі буде Ісус і Його любов. Там ми будемо близько Бога і Його любов даруватиме велике щастя нашій душі.

У одного хлопчика була канарейка, яка тішила його своїм співом зранку до вечора. Коли його мама сильно захворіла, то спів пташки почав дратувати її. Хлопчик заніс клітку з пташкою в іншу кімнату, але дзвінкий голос канарейки долинав і звідти. Помітивши це, син запитав маму, чи їй важко слухати спів канарейки. Мама не хотіла казати неправди синові й тому відповіла: „Так,

моя дитино”. Хлопчик побіг, узяв клітку, вийшов з нею на вулицю і подарував пташку сусідським дітям. Повернувшись до мами, він розповів їй про свій вчинок, додаючи: „Тепер пташка більше не буде набридати тобі!” „Але ж ти її так любив, синочку, як же ти міг розлучитися з нею?” „Мамцю, - відповів хлопчик – тебе я люблю набагато більше ніж свою пташку. Я не можу любити те, що спричиняє страждання моїй мамі!

Іноді малі діти краще розрізняють цінності, вміють правильно вибирати їх, ніж дорослі. Хто правдиво вірує і любить, завжди готовий пожертвувати улюбленими речами, щоб полегшити долю ближніх.

Свято архистратига Михаїла – це для нас добра нагода ще раз переглянути своє життя і його мету. Подивитися, чи Христос і Його любов у нашому житті завжди є на першому місці, а тим самим найбільшим скарбом.

Найкращим доказом здійснення цього є наша постійна молитва, часта Сповідь і Причастя, виконання всіх заповідей та Божої волі. Подібно як Михаїл, ми також стикаємося в житті з різними труднощами. Наше життя наповнене постійною боротьбою з гріхами та спокусами сатани, і ця боротьба – це нагода часто перевіряти досконалість своєї любові до Ісуса, чи Він найважливіший для мене серед всіх дарів. Наскільки тим самим я готовий бути з Христом у Його царстві й постійно зростати у любові до Нього.

До цього заохочує нас апостол Павло: „Я вважаю за втрату все задля найвищого спізнання Христа Ісуса, Господа мого, заради якого я все втратив і вважаю все за сміття, аби Христа придбати” (Фли 3,8). Святий архистратиг Михаїл та інші ангели засвідчили свою любов і вірність Богові. Наслідуймо приклад їхньої відваги та любові, щоб колись ми разом з ними були в небі й раділи Божою любов'ю. Амінь.

*о. Михайло Чижович,
редемпторист*

Моці святого Володимира Великого в Гданську

(Продовження з 3 сторінки)

була. Тому й попередній перед Петром Моголою митрополит Йов Борецький жив у монастирі Святомихайлівському в невеликому обмеженні.

По певнім часі у визначений день, з проповіддю Слова Божого, зволив перш пом'янутий преосвященний митрополит Петро Могола з чесними хрестами [і] з процесіями ту святу Володимирову главу перенести до Святої Великої церкви Печерської, і чесно та святоліпно покласти, де і до сьогодні бачимо і всіма православними з благоговінням і любов'ю цілована.

Був же тоді в обителі Святої печерської намісником пречесний ієромонах

Антоній Кезерович. За те все та буде честь і слава і подяка і поклоніння Єдиному в Трійці славимому Богу Отцю і Сину і Святому Духу з Пречесною Присноблаженною Дівою Богородицею у віки віків, Амінь».

Молитва до Святого Володимира Великого Хрестителя Русі-України

Святий князю Володимире, Тобі поручаємо всі потреби нашого народу і свої власні. Ти охрестив Україну в ім'я Пресвятої Тройці. Тож, святий наш покровителю, зглянься на наші мольби та

моління всього нашого народу і, як колись живучи на землі, так і тепер, прославлений у небі, молися за нас.

Молися, найперше, щоб увесь наш нарід, яким Ти колись управляв, визнавав одну Христову віру, яку Ти прийняв і в якій Ти себе освятив. Молися, щоб заповідь любові Бога і ближніх завжди була вказівкою нашому народові у громадському житті.

Живе наш нарід серед важких сучасних випробувань, тож молимо Тебе, заступнику й покровителю української землі, вставляйся за нас до Бога і випроси нам благословення в дочасних потребах.

Святий Володимире, будь нам великим опікуном і заступником у небі, як був Ти печаливим князем нашим на землі. Амінь.

ред. Богдан Тхір

Заарештований 16 грудня 1952 р. Обвинувачений у замаху на цілісність польської держави, співпраці з підпіллям ОУН/УПА, участі в редагуванні та надсиланні до Ватикану звітів «наклепницького характеру», отриманні від архієпископа А. Ільонда близько 6 тис. доларів США.

Засуджений 31 грудня 1953 р. до 12 років позбавлення волі та 5 років позбавлення громадянських прав

з конфіскацією майна. Покарання відбував у тюрмах Варшави, Штума, Равича, Вронків. Римо-католицька митрополита курія у Варшаві внесла прохання до Верховного суду ПНР про перегляд справи трьох греко-католицьких священників. Суд скасував вирок, передавши справу на повторний розгляд. Колегія суддів вирішила, щоби з о. Миколи Денька зняти всі звинувачення. Був звільнений у липні 1956 р.

Після звільнення о. др Микола Денько близько року перебував на лікуванні, відтак переїхав до Кракова, де організував і був душпастирем греко-католицької станиці Воздвиження Чесного Хреста (1957-1986).

Помер 14 квітня 1991 року в Кракові; похований 18 квітня 1991 р. в капітульній гробниці на кладовищі (вул. Словацького) у Перемишлі.

(ред.)

«Ми приймаємо кожного, хто шукає»

о.Х.Є.: Люба, за рік виповниться 10 років вашої діяльності в Любліні, а також у Польщі. Це потрібно якось підсумувати. Розкажи нам про «Обнову»*.

Л: Товариство українських студентів-католиків «Обнова» цього року святкувало своїх 9 років у Любліні. Але, напевно, мало хто знає взагалі, що таке «Обнова», що це за спільнота, звідки вона взялась і з чим її йдять.

Товариство у місті Любліні було засновано 9 років тому. Але насправді сама «Обнова» має набагато довшу історію свого заснування і існування. Вона була заснована в 1930 році з благословення митрополита Андрея Шептицького. Також назву «Обнова» взяла від книги Патріарха Йосифа Сліпого «Шляхом обнови».

Одним з духовників «Обнови» у 30-х роках був блаженний о. Микола Конрад. Історія «Обнови» справді дуже цікава: вона починається в 30-х роках і до 1939 року вільно функціонувала у Львові як християнське студентське товариство. Але з початком Другої світової війни діяльність довелося припинити. Учасники товариства були змушені покинути Львів. Та, як це властиво обновлянам, куди вони не пойдуть — завжди несуть «Обнову» з собою. Тому вона почала діяти в діаспорі: у Німеччині, Франції, Іспанії, Італії, Америці, Австрії.

Після виходу Української Греко-Католицької Церкви з підпілля «Обнова» відновилася у Львові в 1992 році завдяки пані Лесі Крип'якевич і пані Ромі Гайді. Сьогодні вона успішно діє в багатьох містах України та в Любліні.

о.Х.Є.: А як «Обнова» потрапила до Любліна?

Л: Це дуже цікаво, бо, як я вже сказала: обновляни, куди б не їхали, завжди ведуть «Обнову» з собою.

28 червня 2025 р. товариство українських студентів-католиків «Обнова» відзначило дев'яту річницю від дня заснування.

У 2015 році я, Люба Будри, переїхала до Любліна. Згодом отець Віталій Бойко, тоді ще семінарист, також приїхав сюди в семінарію. Нам обом бракувало спільнотності, гуртування молоді. Ми вже довгий час належали до тернопільської «Обнови» й відчували потребу такої спільноти тут.

Ми шукали однодумців і намагалися запропонувати українським студентам-християнам, які приїжджають сюди й не знають, де себе подіти, можливість гуртуватися й бути разом. Так виникла ідея спробувати організувати перші зустрічі, працювати з молоддю, будувати спільність на спільних цінностях і цілях.

На початку 2016 року, десь у березні-квітні, ми з Віталієм Бойком та Ігорем Гіндою (тоді ще братом Ігорем) утрюх почали обговорювати, що можемо запропонувати молоді й як це могло б виглядати. Після напрацювання певної концепції, зробивши оголошення та отримавши благословення від отця пароха Степана Батруха, ми розпочали діяльність. Перша зустріч відбулася 28 травня 2016 року: ми спільно молилися, розповідали й говорили, що таке спільнота.

о.Х.Є.: Хто може стати членом «Обнови»?

Л: Насправді кожен, хто хоче. Приходить в «Обнову», брати участь у спільноті, розвиватися, творити — це відкрите для всіх. Християни, нехристияни, греко-католики, римо-католики, православні — приходять усі, і ми чекаємо на всіх. У спільноті немає поділу між собою. Наш спільний знаменник — це українськість, любов до України і любов до Бога.

Якщо ти навіть не віруючий, але шукаєш спільноту — що може бути кращим, ніж спільнота віруючих? Ми приймаємо кожного, хто шукає.

Звичайно, коли йдеться про складення присяги Богові й українському народові, то кожен сам вирішує, чи готовий це зробити. Але в нас є також симпатии, і можна залишатися симпатиком стільки, скільки захочеш.

о.Х.Є.: Мене це дуже вразило. Церква, яка не виходить до невіруючих, є мертвою Церквою. А як же з плодами праці?

Л: Мабуть, краще питати тих, хто не є в «Обнові», бо вони можуть бачити з боку. І я, і Ліля Голубець, яка тепер є головою товариства, дуже тішимся і дякуємо Богові, що в нас є така велика кількість учасників — майже 20 людей. Вони регулярно приходять на зустрічі, їздять на реколекції, беруть участь у Літургіях, активні й прагнуть розвиватися.

о.Х.Є.: Немоżliво не згадати про ваші реколекції.

Л: Це почалося 9 років тому з маленької групи в 12 людей разом з отцем Дмитром Лешком. А тепер це вже велика реколекційна спільнота. Кожного разу багато людей хочуть приїхати, і ми навіть робимо по два заїзди — перед Різдом і перед Великоднем. Це дуже людям потрібно, і ми тішимся.

Реколекції — це справжня «торгова марка» люблінської «Обнови». Тут вона реалізує свою місію: обновити все в Христі. Це величезна праця: від запрошення реколекціоніста й пошуку тем, цікавих для молоді, аж до дрібниць — наприклад, прибирання в кав'ярні. Усе це спільна робота, в якій бере участь кожен обновлянин.

Реколекції в Перемишлі ніколи б не були такими чудовими без наших дорогих сестер-служебниць, які неймовірно нас підтримують, віддають всю свою любов і допомогу. Люди приїжджають туди й почувуються як удома.

о.Х.Є.: Бажаю вам подальшого благословення та душпастирських успіхів. Дякую тобі, що погодилася на інтерв'ю!

Л: Дякую!

У розмові з Любою Бутрин
— о. Христофор Єдвабнік

* «Обнова» у Любліні стала справжнім домом для багатьох українських студентів — місцем молитви, розвитку та дружби. За дев'ять років ця спільнота показала, що жива віра здатна гуртувати і змінювати життя. Попереду нові виклики і нові плоди, але головне — залишитися вірними Христові й один одному.

Празник Воздвиження Чесного Хреста

у вроцлавському соборі

Третім днем вроцлавських святкувань (раніше — чин архиєрейського найменування отця Марюша Дмитерка; хіротонія) стала неділя празника Воздвиження Чесного Хреста **14 вересня 2025 р.**

престоли стали місцеві й закордонні греко-католицькі та латинські священники й еромонахи.

Проповідь до численно зібраних у храмі вірян та духовних осіб виголосив Владика Аркадій, який головно

час різного роду благословень. Він завішений на стінах наших домів. Кожен храм тим відрізняється від інших споруд, що звершений святим хрестом. Цей хрест ставляємо на пам'ятниках, на цвинтарях. Символізує нам перемогу добра над злом, перемогу життя у свободі з воскреслим Христом. Тільки таке життя є правдою. Нашу кожную молитву починаємо знаком святого хреста. Так починаємо день і також так маємо його закінчувати — молитвою із святим хрестом.

Сьогодні в центрі свята мовимо слова: «Хресту Твоєму поклоняємося та святоє Воскресіння славимо». Це найважливіші слова нашої віри. Кланяємося та вшановуємо і визнаємо велику жертву нашого Спасителя, а одночасно ми покликані голосити перемогу любові Бога до людей. Це наше переконання, це наша віра...

В даний час кожен з нас, тут присутніх, напевно має когось в Україні, кого знає, можливо уже комусь допоміг, допомагає та постійно думає, як виглядає кожен наступний день під ударами від московитських ракет. Кожен з нас на свій спосіб переживає за Україну.

Чуємо постійно про різні драматичні події, бачимо молодих людей каліками, розділені родини, самотні жінки, які виховують дітей в умовах війни, чи навчання дітей в бомбосховищах, сльози батьків, які переживають за своїх дітей, що на фронті. Як тоді знайти слова надії, потішення, як сказати, що треба мати бажання життя?

У червні 2024 р. з російського полону звільнили двох наших священників, які працювали на Східній Україні та були активними в час окупації. Йшли з хрестом і за це потерпіли. Але цей хрест був з ними у полоні. Один із них сказав, що досвідчуючи приниження, відчували (Закінчення на 11 сторінці)

Главу УГКЦ Блаженнішого Святослава вітають парафіяни вроцлавської катедральної парафії.

Божеественну Літургію очолив Блаженніший Святослав у сослужінні екзарха Одеського та Адміністратора Кримського Владика Михаїла Бубнія, Ольштинсько-Гданського Владика Аркадія Трохановського й Владика Марюша Дмитерка. Разом із владиками при

звернув увагу присутнім на духовному значенні Чесного і Животворящего Хреста Господнього в житті християнина. Цей же хрест, що персоніфікує перемогу Христа над смертю та гріхом, також є джерелом життя вічного. Хрест супроводжує кожного з нас, християн, все наше життя, від хрещення до смерті, є символом спасіння та освячення.

Владика Аркадій у проповіді відзначив: «Кожен віруючий християнин завжди має перед собою святий хрест, на якому розп'ятий Ісус Христос. Цей хрест священник підносить у гору під

Владика Аркадій Трохановський.

Спільна світлина на завершення вроцлавських торжеств.

Отець Марюш Дмитерко...

(Продовження з 1 сторінки)

єпископ, всечасний Брат Володимир Роман Ющак, враховуючи душпастирські потреби, нещодавно попросив про призначення Єпископа-Помічника для себе.

Ми охоче погоджуємося на його прохання і щоб виконати це завдання, ми вирішуємо обрати тебе, улюблений сину, який вирізняєшся своїм духовним життям, особливо згідним з візантійською традицією, майстерністю у виконанні завдань, здоровим вченням та розсудливістю.

... силою Нашої Влади Апостольської, вислухавши думку Синоду Єпископів УГКЦ та врахувавши думку Дикастерії до справ Східних Церков, встановлюємо тебе Єпископом-Помічником Вроцлавсько-Кошалінської Єпархії та одночасно призначаємо тобі титулярну Столицю Зерніко з усіма правами, привілеями та обов'язками, пов'язаними з цим урядом.

Єпископську Хіротонію можеш прийняти будь-де за межами Риму з рук католицького єпископа, дотримуючись літургійних норм.

Однак, спочатку, як того вимагає церковне право, необхідно щоб ти відповідно склав визнання віри та висловив присягу вірності Нам та Нашим Наступникам на цій Столиці, згідно з нормами Кодексу Канонів Східних Церков.

А тебе, улюблений сину, ми довіряємо заступництву Пресвятої Богородиці, до якої християнський народ щодня звертається Мати Божа, молися за нас, щоб Вона разом зі святим Йосафатом та святим Іваном Павлом II випросила Тобі від Бога духовну ревність і допомогу Святого Духа в служінні Божому народові в духовній єдності з твоїм єпископом».

Вроцлав

П'ятниця, 12 вересня 2025 р.,
собор Воздвиження Чесного Хреста

Чин архиерейського найменування отця Марюша Дмитерка, обраного єпископом-помічником Вроцлавсько-Кошалінської Єпархії, був довершений під час вечірнього богослужіння очоленого Перемишсько-Варшавським Митрополитом Євгеном Поповичем у сослужінні з Архiepіскопом і Митрополитом Івано-Франківським

Володимиром Війтишиним та кир Володимиром Ющак, єпархом Вроцлавсько-Кошалінським.

Владика-номінант на Євангелії склав присяги на вірність Вселенському Архiepіреєві та Главі УГКЦ.

З присяги на вірність Вселенському Архiepіреєві:

«...Буду дбати про єдність Вселенської Церкви, а тому докладу всіх зусиль до того, щоб переданий від апостолів скарб віри зберігався в усій його повноті й чистоті. Дбатиму також, щоб передавались і пояснювались потрібні для спасіння правди і заповіді, так як їх подає

Вчительська Влада Церкви. З батьківським духом піду назустріч і використаю усі засоби, щоб заблукані у вірі повернулись до повноти католицької істини.

Маючи перед собою образ Христа, найвищого вічного Архієрея, діятиму благоговійно, і довірене мені служіння буду виконувати так, щоб, стаючи взірцем для

вірних моєї пастви, утвердити їх в осягненні християнської досконалості.

Виконуючи дане мені післанництво, окремою любов'ю огоратиму усіх пресвітерів і дияконів, співпрацівників єпархії, а також ченців і черниць, які беруть участь у тому ж священному ділі. З найбільшою увагою старатимусь про

священні покликання, щоб забезпечити духовні потреби Церкви.

Визнаю гідність мирян і сприятиму їй та посланництву, властивому мирянам у Церкві, зокрема місійній праці для благовіттування народів.

Так мені, Боже, допоможи, і це Святе Євангеліє, на яке кладу свою руку».

Владика-номінанта Маріюша Дмитерка під час проголошення визнання віри й складання присяги супроводжували о. Андрій Михалишин (парох катедрального собору у Вроцлаві) та о. Ярослав Роман (парох Щецінка).

Субота, 13 вересня 2025 р., соброр Воздвиження Чесного Христа

За участю більше двадцяти митрополитів й владик Української Греко-Католицької Церкви, латинські єпископів, численно прибулих на урочистість священників, монахів, монахинь й мирян з цілої Митрополії, у вроцлавському соборі була відслужена Архидієреська Божественна Літургія з чином архидієреської хіротонії. Літургію очолив Блаженніший Святослав як головний святитель. Співсвятителями владика-номінанта Маріюша Дмитерка стали Митрополит Перемисько-Варшавський Євген Попович та Владика Володимир Юцак, єпископ Вроцлавсько-Кошалінський.

У слові до згромаджених на літургії Блаженніший Святослав наголосив, між іншими, на тому, що архидієреська хіротонія у Вроцлаві є знаком Божої любові та надії для українців у Польщі й всієї України. Між іншими сказав: «Сьогодні ми усі стали свідками історичної події, як на наших очах молодий священник поклав свою голову у жертві на престіл Христовий і став причасником повноти Христового священства.... Це є знак того, що Господь Бог піклується про свою Церкву, про вас, діти України, які сьогодні змушені скитатися на чужині. Господь Бог у своїй премудрості бачить вас, ваших дітей, бачить майбутнє нашої України. Лише любов дає майбутнє, лише любов дає надію».

На завершення торжества Владика Дмитерко розповів про свій життєвий, рідинний та духовий шлях, про дозрівання покликання та його реалізацію. Зокрема подякував усім, хто його підтримував у виборі та служив зичливою порадою і допомогою у скрутні моменти. Особливо зернувся з подякою за (Закінчення на 14 сторінці)

Перемиський Владика Григорій Лакота

Григорій Лакота був четвертою дитиною у сім'ї Івана та Євфросинії Лакотів. Народився 31 січня 1883 року в селі Голодівка (повіт Рудки на заході України; тепер с. Задністрияни, Самбірський р-н, Львівська обл.).

Владика Григорій Лакота.

Навчався в народній школі у невеличкому містечку Комарно за дев'ять кілометрів від села Голодівки. Там успішно закінчив початкові чотири класи. Продовжив навчання у Львівській Академічній Гімназії. Вступив до Генеральної Семінарії у Львові та на богословський відділ Львівського Університету. Три роки Григорій Лакота навчався у Львові, а четвертий, завершальний, відбув у Перемишлі.

23 серпня 1908 року Григорій отримав дияконське рукоположення, а за

тиждень, 30 серпня 1908 року, ієрейські свячення у катедрі м. Перемишля з рук владика Константина Чеховича. Рік молодий священник пробув сотрудником парафії в с. Тростянець, Немирівського деканату. Однак владика Чехович зауважив його ревне служіння і відкликав його до Перемишля. Там о. Григорій починає працю як особистий капелан владика і вчитель релігії в українській гімназії.

Після двох плідних років душпастирського служіння, 1910 року владика Константин направив о. Григорія на вищі студії до Відня — в Інститут св. Августина. Звідти той повернувся з науковим ступенем доктора богослов'я.

1 квітня 1911 року Митрополит Андрей Шептицький своєю грамотою іменує о. Григорія Лакоту сотрудником парафії св. Варвари у Відні.

Під час Першої світової війни обслуговує парафії Гусаків, Болевичів, Радохів, Мишлятич, щоб не залишити вірних без Служби Божої та Святих Таїнств.

23 жовтня 1916 року повертається до Перемиської Семінарії заступником професора церковного права. У 1923 році заслуги невтомного сіяча і трудівника «Христового виноградника» були високо оцінені Апостольським престолом, він став шамбеланом Його Святості Папи Пія XI. У свою чергу, владика Йосафат Коциловський іменує о. Григорія Лакоту мітрамом та протопресвітером Греко-Католицької Церкви у Перемишлі, а згодом надає йому посаду генерального вікарія.

10 лютого 1926 року папа Пій XI номінував о. Григорія Лакоту

єпископом-помічником Перемиської єпархії із титулярним осідком єпископа Данійського. Його хіротонія відбулася у Неділю мироносиць 16 травня 1926 року у соборі Святого Івана Хрестителя у Перемишлі.

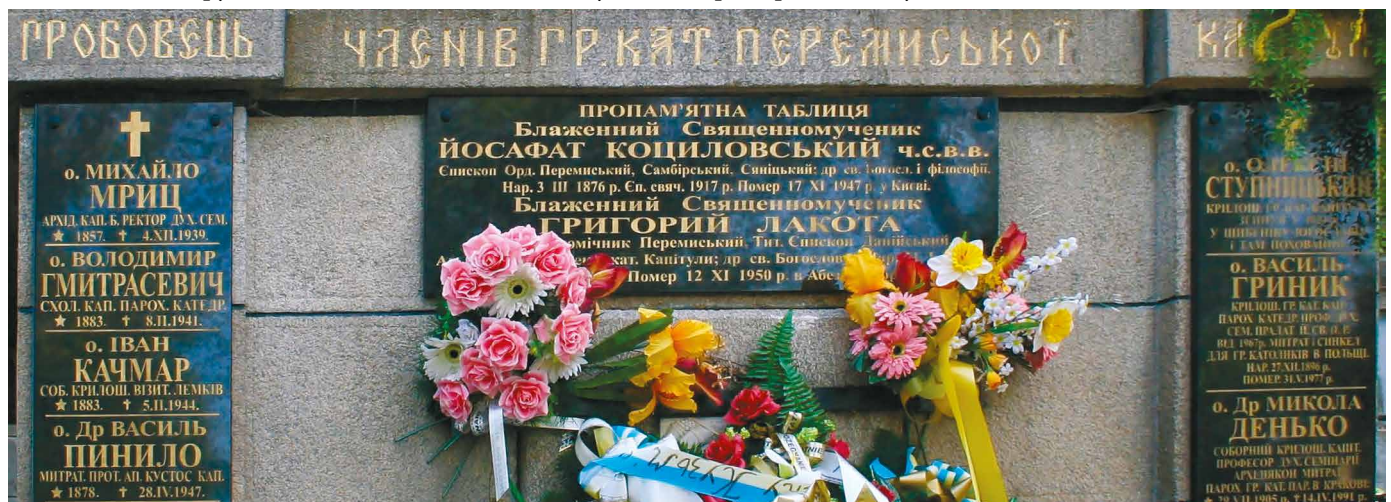
Григорій Лакота був членом-засновником історично-правничої секції Наукового Богословського Товариства у 1923 р. Свої наукові розвідки учений богослов та історик церкви опрацьовував і видавав друком.

Пастирське служіння владика Григорія припало на дуже непрості часи, проте, як душпастир, він став прикладом святості, гідним наслідування і для нас у XXI столітті.

З приходом більшовиків на Західну Україну у вересні 1939 року посилюється в першу чергу тиск на Церкву,

Блаженний Григорій Лакота. Собор св. Івана Хрестителя, Перемишль.

Гробниця членів Перемиської Греко-Католицької Капітули з пропам'ятною дошкою з прізвищем Владика Лакоти. Кладовище у Перемишлі, вул. Ю. Словацького.

а особливо на греко-католицьку. У Галичині тоді проживало майже 3,5 млн. греко-католиків. У 1941 році єпископ Григорій повернувся до Перемишля, де був пресвітером Перемишльської капітули при кафедральному храмі. Після німецької окупації Перемишль відійшов до Польщі.

З 11 на 12 квітня 1945 року органи НКВС заарештували у Львові та в Станіславові Митрополита Йосифа Сліпого й інших єпископів. Після псевдособору 1946 року польський уряд рішуче почав переслідувати греко-католицьке духовенство, зокрема кир Йосафата Коциловського та кир Григорія Лакоти.

25 червня 1946 року польська влада заарештувала владика Йосафата Коциловського, а наступного дня — владика Григорія та інших членів капітули. Їх було вивезено на кордон і передано органам НКВС. Спершу Владика Григорій замешкав у будинку родини знайомих свого небожа о. Богдана Репетила. Та вже через місяць єпископа було заарештовано і відправлено до Києва, де відбувся суд.

У Києві через небажання владика Григорія перейти на православ'я радянська влада засудила владика на 10 років примусових робіт у Сибіру в заполярному концтаборі Воркути.

Спершу працював на шахті, а потім через похилий вік та слабке здоров'я виконував роботи на території табору — носив воду, працював двірником, ковалем. Враховуючи дуже суворі кліматичні умови — морози до мінус сорока п'яти і сильні вітри, навіть така робота була фізично дуже важкою і немілосердно нищила організм.

У Воркутинському таборі ОЛП-9 Владика Григорій був зразком праведного життя. Своєю смиренністю і святістю він заслужив серед каторжан ім'я

«Ангела в людському тілі». Щодня вдосвіта табірне духовенство таємно відправляло Богослужіння і збиралося до владика на релігійні бесіди.

Влітку 1950 року здоров'я владика значно погіршилося. Його переведено до лікувального пункту в поселенні Абезь.

Навіть у цих нестерпно важких умовах смертельно хворий Владика продовжує свою діяльність — таємно висвячує на священника монаха Євстахія Смаля, про що є запис у документах КДБ, зроблений за доносом таємного агента.

Останні хвилини його життя засвідчив в'язень Абезі, вірменин Каєтанович, апостольський адміністратор. Ті, хто там був, після звільнення згадували, що Владика у важкому стані, лежав і лише молився, але усіх, хто його відвідував, лагідно благословляв: «Смерть владика Григорія була тиха і спокійна. Був при пам'яті до кінця, ще щось говорив до священників, які стояли біля його ліжка. Але раптово мова Владика Григорія закінчилась і він немов би заснув, без стогону і крику»

З огляду на великий авторитет серед каторжників, більшовицька влада проявила елементарну повагу до єпископського сану і дозволила похоронити владика Григорія на цвинтарі (могила Д-14), про що є свідчення очевидців: «Мертвих взимку не ховали в могилах. Викопати її за умов вічної мерзлоти було дуже важко. Небіжчиків клали під насип залізниці, яка будувалася, або просто залишали на льоду озера — навесні тіла йшли на дно. Єпископа поховали на місцевому цвинтарі».

Улітку 1996 року з Божою поміччю вдалося віднайти могилу блаженного владика Григорія Лакоти та підготувати необхідні матеріали для проголошення його святым.

Обряд беатифікації відбувся 27 червня 2001 року у Львові під час Святої Літургії у візантійському обряді за участі Івана Павла II.

Відтак улітку 2001 року його неглітні останки були перевезені з Абезі до Львова в каплицю Різдва Пресвятої Богородиці, що на Сихові, де мощі й покоїлись увесь цей час. На колишній могилі в Абезі залишився хрест і табличка з відповідною інформацією. А торжественне перенесення мощей у храм Різдва Пресвятої Богородиці відбулося 11 жовтня. З цього дня мощі блаженного залишатимуться у храмі. У жовтні 2015 року Григорій Лакота посмертно реабілітований.

Текст на основі: <https://synod.ugcc.ua/>

Молитва за прославу Священномученика Григорія Лакоти

Господи, Ісусе Христе, Боже наш, Ти у своїй безмежній любові до людського роду зволив воплотитися і з Пресвятої Богородиці народитися, та своїми повчаннями істинну путь до неба усім вказати й своє життя на хресті задля спасіння всіх людей покласти та Церкву свою святую заснувати й кожного, хто увірує в Тебе, до неї покликати, отож, прийми оцю мою молитву подяки за прославу Священномученика Григорія, єпископа Перемиського, який мученицьки до решти віддав своє життя на знак вірності своєму пастирському покликанню і любові до Святої Соборної і Апостольської Церкви та свого народу.

Ісусе прещедрий за заступництвом Священномученика Григорія прошу Тебе, подай ласку [...], щоб виявилася Твоя спасаюча благодать, бо Тобі належить слава честь і поклоніння з Твоїм Отцем і Святим Духом, нині і повсякчас і на віки вічні. Амінь.

Празник Воздвиження Чесного Хреста у вроцлавському соборі

(Закінчення з 7 сторінки)

молитву свого народу: «Здавалося, що життя відходить, але завдяки молитвам Церкви, я впевнений, ми повернули до своїх. Ми вдячні Богові за усі молитви, ми сьогодні живі. Ми вірили, що Ісус Христос є з нами».

Хрест Господній вчить нас, щоби вміти його нести навіть в найскладніших умовах і вірити в його силу. Тільки в такий спосіб можна передавати свідчення віри...».

До вірян з особливим словом звернувся також Глава нашої Церкви, який наголосив на жахливій події, що стала напередодні нашого празника Воздвиження Чесного Хреста. Отже, у недалекій Лігніці невідомі варвари зрізали і викрали хрест з головного купола місцевого греко-католицького храму Успіння Діви Марії. Блаженніший Святослав наголосив: «Добрий пастир є там, де найбільше болить. Ви знаєте, яка трагедія сталася напередодні вночі

— злочинна рука скинула Господній хрест з головного купола храму в цьому місті», він же підкреслив: «Немає польського, українського чи грецького хреста. Є один-єдиний хрест — Господній, якого сьогодні вшановують католики, православні, протестанти. Шанують навіть ті, які не знають Христа. Бо це — знак спасіння для усіх».

Врочистим довершенням літургії та святкового, своєрідного триптиху у вроцлавському кафедральному храмі стало освячення води й окроплення нею присутніх у храмі мирян.

текст і світлина: (бт)

Модест Сосенко — видатний галичанин

У поточному році світова українська громадськість відзначає 150-у річницю від дня народження Модеста Сосенка, одного з найбільш обдарованих, оригінальних і провідних художників, представника модерну, що працював у жанрі пейзажу, портрета, побутової картини, але зокрема виразно відзначився в ділянці монументального декоративного розпису заодно релігійного, як і світського характеру.

Як приклад одного з найцікавіших його зреалізованих (і до сьогодні збережених) проєктів на релігійному ґрунті маємо повний розпис церкви святого Михайла у Підберізіях біля Львова (про неї ми писали у щогорічно випуску «Календаря Благівіста» — ред.), а з найвизначніших монументальних світських творів митця мабуть потрібно назвати його розписи у Львівському Музичному Фаховому Коледжі імені Станіслава Людкевича (сквер Маркіяна Шашкевича 5).

Майбутній видатний галицький художник Модест Сосенко народився 23 квітня 1875 року в сім'ї священника Данила та Анни з родини Киселевських, у с. Пороги біля Богородчан, що на Станіславщині (пом. 4 лютого 1920 р. у Львові). Навчався в Кракові, Мюнхені, Парижі. Працював реставратором у Національному Музеї у Львові.

Його художня творчість багатогранна й насичена чи не у кожному проєкті українськими народними й національними мотивами. Але також і не кожному відома.

Модест Сосенко. Автопортрет.

Екслібрис Сосенка — емблема Львівського Національного Музею у Львові ім. А.Шептицького.

Дослідники справедливо вважають його першим митцем, який наважився виступити з власною модерною системою оздоблення українських храмів, у якій сміливо і з тонким художнім смаком синтезував візантійські традиції, західноєвропейські здобутки і багату національну орнаментику. Його талант не обмежувався лише монументальним мистецтвом, він також обдарований живописець і графік, який працював у різних жанрах — портреті, краєвиді, побутовій картині, проектував вітражі. Він також майстер екслібрису і автор загальновідомої емблеми Національного Музею, що є оригінальною візитівкою установи і донині.

Вперше ім'я Модеста Сосенка зазвучало у Львові на організованій Товариством прихильників української літератури, науки і штуки Всеукраїнській виставці 1905 року. Жюрі відібрало

кілька його творів, які, на жаль, майже всі — втрачені. Відгуки на подію у тогочасній пресі і згадки про праці М. Сосенка є свідченням позитивного сприйняття критикою і глядачами стилю його живопису, у якому вже тоді помічали тенденцію до модерної подачі образів, поєднану з елементами характерними для давнього українського іконопису.

Модест Сосенко отримав поважну професійну освіту. Навчався у Краківській школі красних мистецтв (1896–1900 рр.), у Мюнхенській королівській академії мистецтв (1900–1902 рр.), у Паризькій національній школі мистецтв (майстерня Леона Бонна — 1902–1904 рр.).

Визначальна роль в житті художника належить Митрополиту Андрею Шептицькому. Він підтримував митця у роки навчання в Мюнхені і Парижі, мова йде не лише про фінансову підтримку, а й про щире зацікавлення духовної особи навчанням М. Сосенка,

його досягненнями, його поглядами на сучасний європейський мистецький процес та новітні художні тенденції. Дружні відносини між ними продовжувались і після повернення митця в Галичину 1905 року. Якраз у цей час Митрополит закладає підвалини Церковного музею і залучає М. Сосенка до цієї благодійної справи. Відтак з 1907 року художник офіційно стає працівником музею, йому доручено дві надзвичайно відповідальні ділянки роботи: збір нових експонатів і реставрація пам'яток. Свою музейну діяльність він поєднує з працею художника. Дивує працездатність М. Сосенка, який і їздить по селах в пошуках цікавих пам'яток, і виконує оздоблювальні роботи у ряді церков Станіславщини, Львівщини, Тернопільщини, займається реставрацією і малює.

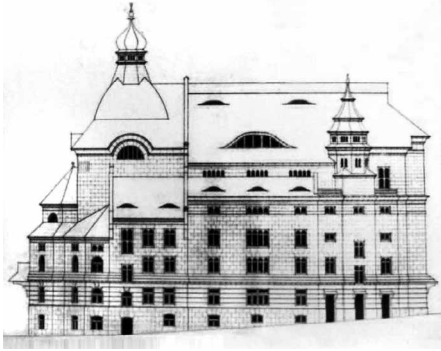
(інформація про М. Сосенка за: www.kray.org.ua)

Сосенко у Львівському Музичному Фаховому Коледжі

(інформація від ЛКП «Бюро спадщини» — координаційно-інформаційного центру, що займається популяризацією, збереженням і відновленням культурної та історичної спадщини Львова)

У Львові, на пл. Шашкевича 5 збудований триповерховий будинок у стилі неокласицизму з елементами пізньої сецесії. У цьому будинку сьогодні знаходиться Львівський Музичний Фаховий Коледж ім. С. Людкевича, заснований у 1939 р. Однак, історія будівлі сягає своїм корінням давніших часів кінця XIX — початку XX ст., коли українська громада Галичини задалася амбітною ціллю збудувати у місті Львові власний театр.

Будівля, яку хотіла українська громада, й мала стати центром українського громадського і політичного життя. Адже, кінець XIX — початок XX ст. ознаменувався сплеском національного відродження народів, які проживали в Австро-Угорській імперії. Це явище не оминуло й Львів — на той момент багатонаціонального міста, де найбільшими національними групами були поляки, євреї та українці.

Проект театру архітектора Євгена Червінського.

Українське культурне життя Галичини у той період бурхливо розвивалося. Засновується хор «Боян», функціонує театр «Руська бесіда», який винаймає приміщення для своїх вистав. Зрештою, перед українською громадою постає гостра потреба мати власний театр. Натхненні прикладом чеського народу, який коштом громади побудував Народний театр у Празі 1881 р., українці вирішили, що настав час постати народному українському театрові у Львові.

Кошти на театр почали збирати ще з кінця XIX ст. Так, у 1889, 1890, 1897 рр. відбулись три Артистичні прогульки «дванадцятки Купчинського» (колективу, очоленого співаком, композитором і цитристом-віртуозом Євгеном Куп-

в комірнім скитаєся, [...]. Нехай отсей зазив руської академічної молодіжі знайде привіт в душі всіх образованих громадян! Нехай пронесеться він і по-під селянські стріхи, бо се наш спільний інтерес, се важна справа народна!...», — писалося у відозві до подорожі.

Українська громада зверталася до магістрату з проханням безкоштовно надати земельну ділянку під будівництво театру, однак отримувала відмови. Натомість Галицький Крайовий Сейм

Тож у 1903 р. був створений комітет будівництва українського народного театру у Львові, членами якого стали представники товариств «Просвіта», «Руська Бесіда» і Товариства ім. І. Котляревського. У галицьких містах, таких, як Бережани, Делятин, Золочів, Копичинці, Львів, Перемишль, Тернопіль, Чортків, організовувалися окремі комітети для збирання пожертв. На 30 червня 1904 р. зібрана сума коштів на театр становила 106 550 корон.

Великий зал театру (сучасне фото).

пропонував виділити на театр державну субвенцію за умови, що його приміщен-

У 1904 р. товариство «Просвіта» придбало земельну ділянку вгорі колишньої вулиці Сикстутської. На даний час там знаходиться пам'ятник жертвам комуністичних злочинів (світлина), а отже театру там постати не судилося. Проте тоді українська громада, натхненна першим успіхом, замовила проект у лідера будівництва театральних споруд в Австро-Угорщині та поза її межами — віденської фірми Фельнера і Гельмера.

Проект українського театру Фельнера і Гельмера був відхилений замовниками через те, що він був надто театральний, мало український і дорогий. Намір розташувати театр поблизу костелу св. Марії Магдалини викликав протести польської громади, що спричинило жваві дискусії та протистояння.

Наближення Першої світової війни загрожувало знеціненню зібраних коштів. Тому голова Музичного товариства, Володимир Шухевич, вирішив переселити будівництво в інше місце та розробити більш доступний проект споруди Музичного товариства. Новий проект розробив архітектор Євген Червінський, і він передбачав великий зал для концертів і Музичний інститут, приміщення для «Дешевої кухні», «Львівського Бояна» і торговельної школи товариства «Просвіта». (бт)

Місце, в якому первісно планувалося будівництво.

чинським) з благойдійною метою зборів коштів «В хосен фонду будови Народного театру у Львові»: «... З кріпкою вірою в успіх наших намірень [...] ми беремось за се важке підприємтя! Ні на хвилю не сумніваємось, що в сій справі зазнаємо підмоги всієї руської рідні... Соромом вириває се нашу народну честь, що в часі, коли всі народи дорожать своїми народними сценами, она в нас

ня буде використовуватися лише для театральних вистав, концертів і балів, а керівна рада фундації театру складатиметься з одинадцяти членів — 5 представників українських інституцій і 6 призначенців крайового віділу і міської ради. Такі умови фактично позбавляли театр статусу народного й унеможливляли управління ним українцями, а тому були неприйнятними.

1 листопада — день всіх святих

1 листопада Римо-Католицька Церква святкує День всіх святих, а наступного дня — спомин всіх померлих вірних. У цей день в Україні, особливо Західній, існує традиція відвідувати могили родичів, відправляти там панахиди. Також 1 листопада — особливий день для вірних та духовенства УГКЦ, оскільки цього дня 1944 року помер Митрополит Андрей Шептицький, який очолював Церкву впродовж 44 років.

Загалом вшанування святих у Церкві бере свій початок разом із культом перших мучеників християнської ери. На початку християни відзначали «день народження до неба» (*dies natalis*), тобто день мучеництва поодиноких християн.

Зазвичай, цей день співпадав з днем поховання, тому за загальноприйнятим тоді звичаєм, при їхніх гробах відбувалися трапези. У випадку християн цією трапезою було звершення Євхаристії. На початку спомин святих мучеників був стисло пов'язаний з місцем перебування їхніх останків тіла. Згодом, завдяки взаємному обміну літургійними календарями поміж локальними церковними спільнотами, згадування мучеників якогось одного місця поширюється також на інші церковні округи.

Значне збагачення літургійних календарів споминами *dies natalis* мучеників спричиняється до того, що у III-IV ст. виникає окреме свято всіх Мучеників, оскільки протягом Літургійного року було вже неможливо згадати усіх відомих і безіменних християн, які пролили кров заради Господа та Його Євангелія.

Початок святкування урочистості Всіх Святих у Західній Церкві можна побачити у посвяченні Папою Боніфатієм IV 13 травня 609 (або 610) року колишнього Пантеону, язичницького святилища у Римі, де за давніх часів були зібрані ідоли богів, шанованих у Римській імперії, як церкви на честь Діви Марії та усіх Мучеників. Річниця цього дня відтак щорічно святкується з великою урочистістю.

У наступному столітті Папа Григорій III (731–741) у базиліці св. Петра посвятив каплицю на честь Спасителя, Його Пресвятої Матері, всіх Апостолів, Мучеників і сповідників Христа та усіх досконалих праведників, які почли по всьому світі. Дата посвячення цієї каплиці невідома, але від того часу в деяких країнах (Англії, Ірландії) починають вшановувати Всіх Святих в день 1-го листопада. У IX-X ст. цей день стає на Заході відомий як урочистість Всіх Святих. Папа Григорій VII (1073–1085)

остаточно скасовує відзначення цього свята 13 травня, пов'язане з посвяченням Пантеону, і переносить його на день 1-го листопада.

Східна Церква також відзначає свято Всіх Святих. За давньою традицією, що сягає IV-V ст., Всіх Святих східні християни згадують у Літургії в першу неділю після П'ятидесятниці. Таким чином підкреслюється особливий зв'язок святості з дією Святого Духа в людських серцях. На наступний день після свята Всіх Святих, Західна Церква вшановує пам'ять померлих.

У перші віки християнства поминання померлих обмежувалося родинним колом. Особливими днями молитви за померлих були дні у безпосередній близькості до похорону, а також річниця смерті. Тому якийсь один загальновстановлений день пам'яті всіх померлих християн був для античної Церкви зовсім невідомий.

Такий день народжується у стінах монастирів. До сьогодні в багатьох чернечих спільнотах є звичай згадування поіменно своїх попередників і молитви за них у річницю їхнього відходу до Господа. Отже монастирські мури були добрим ґрунтом для постання перших спільних згадувань померлих. Так, наприклад, на початку IX століття в абатстві у Фульді (Німеччина) було встановлено, що 17 грудня, у річницю смерті їхнього засновника, будуть возноситись молитви за всіх померлих ченців цього монастиря.

Отець Марюш Дмитерко...

(Закінчення з 9 сторінки)

досвід душпасирського служіння до білобиської громади. Владика Марюш подякував Богові за дар життя, 20 років священничого служіння і новий етап покликання — єпископське служіння.

Він висловив вдячність Папі Леву XIV, Блаженнішому Святославу, митрополиту Євгенові та єпископу Володимирові, які стали його святителями.

Проте справжнє народження поминального дня на Заході пов'язане з іменем абата Одилона з Клюні (відомий бенедиктинський монастир у Франції), котрий наказав в усіх підлеглих йому монастирях відзначати 2-го листопада як спомин усіх померлих вірних. У цей час в західній Церкві 1-го листопада вже відзначалося свято Всіх Святих. Тому дата абата Одилона, призначена для спомину усіх померлих християн, має глибокий зв'язок зі святом Всіх Святих.

З монастиря Клюні цей звичай поширився в усій Західній Церкві, яка до сьогоднішнього дня поминає усіх померлих другого листопада, тобто на другий день після урочистого згадування Всіх Святих. У цей день церковні спільноти збираються на цвинтарях для спільної молитви за померлих.

Церква східного обряду, окрім першої неділі після П'ятидесятниці, згадує у своїх молитвах всіх померлих й у неділю після Пасхи, у так звану Провідну Неділю. (рису)

«Хочу біля вас добре послужити Церкві та єпархії. Прошу про розуміння і терпеливість, доки вчитимуся. Від себе ж обіцяю якнайкраще старатися, споглядаючи ваш досвід і мудрість», — сказав новий єпископ.

Подяку висловив також священникам, зокрема своєму першому пароху о. Мирославу Драпалі, співбратам із семінарії та у душпастирському служінні.

Дмитро Бортнянський

(1751–1825)

Один з перших українських композиторів й інструменталістів європейського рівня, що залишив по собі вагомий внесок у формуванні української музичної школи. Найбільшу славу йому принесли хоріві твори, де виступає новатором — створивши новий тип хорового концерту. Рід Бортнянських походить із Лемківщини, з села Бортне. Творчість Дмитра Бортнянського репрезентує вершину досягнень церковної музики XVIII ст. Найбагатша ділянка даної творчості, це багатоголосові релігійні концерти а capella.

Дмитро Бортнянський народився 28 жовтня 1751 року в Глухові, на Чернігівщині.

У шестирічному віці батьки віддали його у Співацьку школу, а через два роки був відправлений до Петербурга до придворної співочої капели. Він разом з іншими співаками брав участь у розважальних концертах, придворних спектаклях, церковних службах, навчався іноземним мовам, акторському мистецтву.

Директор капели М. Полторацький займався з ним співом, а італійський композитор Б. Галуппі — композицією. Відзначивши талант молодого музиканта, Галуппі сприяв тому, що в 1768 році Бортнянський був відправлений до Італії де пробув 10 років.

Там займався контрапунктом, грав на клавесині та органі, регулярно відвідував венеціанські театри. Ретельно вивчав музику А. Скарлатті, Г. Ф. Генделя, Н. Юмеллі, твори поліфоністів венеціанської школи, а також успішно дебютував як композитор. Тут з'являються його перші опери — 3 опери-seria: «Креонт» (1776 рік), «Алкід» та «Квінт Фабій» (обидві — 1778 рік), що отримали схвальні відгуки у вибагливої італійської публіки.

У 1779 році Бортнянський повертається до Петербурга. У 1783 році, по від'їзді Дж. Паїзіелло з Росії Бортнянський отримує посаду капельмейстера «малого двору» в Павловську.

*****

Особливі слова вдячності скерував до матері, родини, а також парафіян із Білого Бору, Беліци та Меджибожа, з якими працював понад 9 років будучи душепастирем їхніх спільнот.

текст і світлини: (бт)

У 1796 році Бортнянський був призначений керуючим, а потім директором Придворної співацької капели, залишаючись на цій посаді до кінця своїх днів. На новій посаді він енергійно взявся за здійснення власних художніх та просвітницьких намірів. Він значно поліпшив становище співочих, ввів у капелі суботні загальнодоступні концерти, підготував хор капели до участі в концертах Філармонічного товариства.

За свої заслуги у 1815 році Бортнянський був обраний почесним членом Філармонічного товариства.

Останні 30 років свого життя композитор присвятив перекладанню стародавніх церковних піснеспівів та написанню своїх знаменитих хорових концертів.

Помер Дмитро Степанович Борт-

у нас рівного, а також займає одно з перших місць у всесвітній вокальній музиці. Се правдивий, клясичний мистець тонів української музичної культури XVIII ст., яка стихійно проявилася хоча і в московському ярні та духовнім виді. Дивним мусить відтак явитися факт, що із славою Бортнянського за життя і з великим признанням і повагою його усею загралицею не йде зовсім в парі сучасне признання і слава його в нас. Невдовзі після його смерті, особливо від часу, як новозаснована

у Москві синодальна школа для плекання „древних русских” церковних напівів пішла в ультранациональним напрямі, стала

нянський 27 вересня 1825 року в Петербурзі, та був похований на Смоленському кладовищі.

Могила була втрачена в 30-х роках ХХ ст. Саме тоді кладовище було ліквідовано більшовицьким режимом. На сьогодні місце, де знаходилася могила композитора, невідоме.

(ред.)

* * *

З нагоди 100 роковин смерті Дмитра Бортнянського композитор Станіслав Людкевич, у статті «Дмитро Бортнянський — в соті роковини його смерті» надрукованій у львівському часописі «Стара Україна» (ч. XI–XII за 1925 р.) написав: «Як духовно-вокальний композитор Бортнянський не мав і не має

діяльність Бортнянського голословно відсуджуватися від значіння, а його твори з легкої руки маловажитись як „нанародні”, „солодкаво італійські”, чи надто „світського”, „концертного” характеру (...).

Бортнянський був по усій своїй істоті і талані Українцем (як українськими є його незабутні черти лица на портретах) і остав такимже у своїх творах. Се вказує не тільки його нахил до „київських” напівів, які він залюбки гармонізував, не тільки його склонність до мінорних скаль, його мельодика, яка виказує нераз фрапуочі українські звороти (навіть у фугальних темах), його м'ягка питома гармоніка, але й увесь загальний характер і обличчя його церковного стилю».

(ред.)

Упокоївся о. Шимон Янковський ОСА

З глибоким сумом повідомляємо, що 11 вересня 2025 року відійшов у вічність отець Шимон Пьотр Янковський ОСА, настоятель монастиря Святої Катерини та парох греко-католицької парафії в Катовіцах.

Пьотр Янковський (чернече ім'я Шимон) народився 5 липня 1957 року в Гданську. Закінчив богословські студії в Академії Католицької Теології у Варшаві 21 червня 1982 року. 29 червня 1982 року вступив до польської провінції Ордену Святого Августина. Завершив релігійну формацію в німецькій провінції у Вюрцбурзі. Свою першу релігійну професію склав 13 жовтня 1984 року, а вічні обіти — 26 листопада 1988 року. 14 червня 1991 року висвячений на священника.

Обіймав багато різних посад в Ордені, між іншими: вікарій парафії святої Катерини Олександрійської в Кракові, магістр студентів, провінційний економ, губернський радник, пріор. Зі свого захоплення східним обрядом у 1994 році отримав дозвіл на відправу Святої Меси у візантійсько-українському обряді, а в липні 2003 року був призначений на посаду пароха греко-католицької парафії св. Успіння Пресвятої Богородиці в Катовіцах. Через кілька років став деканом Катовіцького деканату УГКЦ. Також служив у греко-католицьких парафіях у Глівіцах та Сосновці.

*Із слова Владика Аркадія
Трохановського
над домовиною Покійного*

Отче Шимоне! Ваша книга ще не записана, там чекають до реалізації Ваші ідеї, мрії, плани. Їх дуже багато. Хто

їх візьме, щоби продовжити Вашу працю, Вашу місіонерську діяльність? Чи хтось буде вмів заступити Вас? Ви, Отче, ніколи не відмовилися від служіння, були дуже щирим, відкритим, скромним, готовим заступити співбрата у священстві. Ви мали свій спосіб праці. Вміли Ви єднати в собі різні традиції Католицької Церкви і за це ми Вас дуже шанували. Дякую Вам, що Ви вміли бути добрим священником, проповідником, духівником, приятелем. Ви готували людей до досягнення життя

вічного Божим Словом, святими Таїнствами. Ви вчили уповати на Господа Бога, бо віримо за словами Псалма 90: «Хто живе в помочі Всевишнього, під кривлею Бога небесного поселиться». Ви сьогодні уже стоїте перед обличчям Всевишнього Бога і здаєте рахунок зі свого життя. У Ваше життя вписана була мандрівка до людей й з людьми. Вміли Ви утворювати неймовірні

спільнотні зв'язки з людьми. При нагоді різних свят Ви завжди, Отче, пам'ятали про наших священників вітаючи їх з празниками.

Ми, як спільнота, сьогодні прощаємо Вас, але віримо, що Ваше діло буде продовжуватися, що наступне покоління священників буде вміло служити українській спільноті Горішньої Сілезії.

Дорогі у Христі!

Католицька наука не хоче залишати нас у сумніві, але показує, що земська мандрівка має свою мету, а це життя вічне. Це місце призначене для кожного хто вірить, що Христос, це наш Спаситель. Смерті ми не є в силі зрозуміти без Бога. Саме в особі Ісуса Христа ми знаходимо відповідь на наше терпіння. Христос показує нам, щоб ми довіряли Богові, бо так, як воскрес Христос, так і воскресне покійний священнослужитель Шимон. Смерть наближує нас до Бога, і саме в тому ми всі повинні шукати для себе надії. Повірмо, що хоч сьогодні прощаємо покійного священника Шимона, ще раз, коли буде воскресіння мертвих. Пам'ятаймо, що воскресіння Ісуса Христа переміняє смуток в радість, приносить надію, що так, як воскрес Ісус, так само і ми воскресемо, а смерть це хвилина, коли ми уповні віддаємо себе для Бога.

Отець Шимон Янковський (перший від права) у прощі й Божественній Літургії до Пратулина в 150-ту річницю смерті Підляських Мучеників.

БЛАГОВІСТ — суспільно-релігійний бюлетень. Видає Українська Греко-Католицька Церква у Польщі. Редакція працює на громадських засадах. Редагує колегія: **Владика Аркадій Трохановський, о. митрат Богдан Панчак, о. Микола Костецький** — координатор від Перемисько-Варшавської архієпархії, **о. Євген Сухий** — координатор від Вроцлавсько-Кожалінської єпархії. Відповідальний редактор **Богдан Тхір (бт), Аркадій Стопа** — технічні консультації. *Погляди авторів публікацій не завжди сходяться з точкою зору редакції. В оправданих випадках застерігаємо собі право виправляти і скорочувати авторські тексти.*

Kuria bp, ul. Biskupa Jana Śnigurskiego 2A, 37-700 **Przemysł**, tel/fax 16 678-78-68, e-mail: kuria@przemyslgr.opoka.org.pl; **Kuria bp**, Pl. Nankiera 15a, 50-140 **Wrocław**, tel./fax 71 343-94-77; fax 71 343-94-67, e-mail: konsystoria@wro-gda.opoka.org.pl; **Kuria bp**, ul. Lubelska 12, 10-405 **Olsztyn**, tel: 89 539 60 48, e-mail: eparchia.kontakt@gmail.com

Adres redakcji: BŁAHOWIST; ul. Kościuszki 28/3, 11-220 Górowo Iławeckie, tel. 89 761-04-21, e-mail: blahowist@poczta.onet.pl, konto: Bank Spółdzielczy w Górowie Ił, Nr 08 8855 0004 2003 0006 3515 0001